

sparekillings**banken**

Offentliggjøring av finansiell informasjon

PILAR 3

31.12.2020

Innholdsfortegnelse

1.1	Innledning.....	3
1.2	Om Sparekillingsbanken.....	3
1.3	Overgang fra NGAAP til IFRS.....	3
2	KAPITALDEKNINGSSREGLER	4
2.1	Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital.....	4
2.2	Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	4
2.3	Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av finansiell informasjon	5
3	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	5
3.1	Ansvarlig kapital banken.....	5
3.2	Ansvarlig kapital konsolidert	6
3.3	Kapitalkrav banken	7
3.4	Kombinert kapitalbufferkrav banken	9
3.5	Kombinert kapitalbufferkrav konsolidert	10
3.6	Uvektet kjernekapitalandel banken (Leverage Ratio)	11
3.7	Uvektet kjernekapitalandel konsolidert (Leverage Ratio)	11
4	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	12
4.1	Innledning.....	12
4.2	Organisering og ansvar	12
4.3	Risiko- og kapitalstyring.....	13
4.4	Godtgjørelser	14
5	REGULATORISK KAPITAL (PILAR 1)	15
5.1	Kredittrisiko - Standardmetoden	15
5.2	Operasjonell risiko – Basismetoden	21
6	TILLEGGSKAPITAL (PILAR 2)	21
6.1	Innledning om metodevalg ved beregning av tilleggskapital (ICAAP)	21
6.2	Kredittrisiko	22
6.3	Likviditetsrisiko	22
6.4	Markedsrisiko	23
6.4.1	Egenkapitalposisjoner.....	24
6.4.2	Renterisiko.....	24
6.4.3	Spreadrisiko	24
6.5	Operasjonell risiko.....	25
6.6	Forretningsrisiko og strategiske risikoer.....	25
6.7	Offentliggjøring av Pilar 2 - krav	26
7	OPPSUMMERING.....	26

INNLEDNING

1.1 Innledning

Kapitalkravsregelverket (CRR/CRD IV) stiller krav til offentliggjøring av informasjon om risikostyring og kapitalstyring, og dette dokumentet er utarbeidet for å oppfylle Spareskillingsbankens informasjonsplikt etter dette regelverket. Dokumentet oppdateres årlig og publiseres etter at bankens årsrapport er endelig fastsatt av generalforsamlingen.

1.2 Om Spareskillingsbanken

Historikk

Spareskillingsbanken het Christianssand Arbeiderforenings Spareskillingsbank da den ble stiftet i 1877. Nøkternhet og et ønske om solid, stabil drift preget virksomheten. Mye har forandret seg siden den tid, men bankens ry som en seriøs, veldrevet sparebank for folk flest i byen gjelder fortsatt. Banken er lokalisert i Kristiansand, og er den siste rene gjenværende Kristiansandsbanken.

Forretnings- og markedsområde

Spareskillingsbanken er en lokal, selvstendig og samfunnsengasjert sparebank som tilbyr bank – og finansielle tjenester til personmarkedet samt små og mellomstore bedrifter i Kristiansandsregionen.

Opplysninger på konsolidert grunnlag

Spareskillingsbanken inngår ikke i regnskapsmessig konsern, så alle regnskapstall er på banknivå. Banken er imidlertid underlagt krav om konsolidering for kapitaldekningsformål og uvektet kjernekapital på grunn av eierandelen i Verd Boligkreditt AS (Verd).

Alle tall er pr 31.12 og oppgis i hele tusen dersom ikke annet er opplyst.

1.3 Overgang fra NGAAP til IFRS

Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med ny årsregnskapsforskrift for banker m.v. gjeldende fra 1.1.2020 ("Forskriften") i samsvar med IFRS med mindre annet følger av denne forskrift.

Banken har valgt å ikke omarbeide sammenligningstall i samsvar med Forskriftens § 9-2. Det betyr at regnskapstallene for 2019 er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven og norsk god regnskapskikk med de unntak og tillegg som fulgte av bestemmelsene i Forskrift om årsregnskap m.m. for banker mv. (Årsregnskapsforskriften) gjeldende t.o.m 31.12.2019. For en beskrivelse av regnskapsprinsippene gjeldende for 2019 vises det til note 1 i årsregnskapet for 2019. Tallene for 2019 er dermed ikke direkte sammenlignbare med informasjonen som presenteres for 2020.

Forskjellene som oppstod ved overgangen til nye regnskapsprinsipper pr. 1. januar 2020 ble ført direkte mot annen egenkapital, og det vises til note 38 i bankens årsregnskap for 2020.

2 KAPITALDEKNINGSSREGLER

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer.

2.1 Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekravet til ansvarlig kapital for kredittrisiko, operasjonell risiko, markedsrisiko og risiko knyttet til verdipapirisering. Minstekravet for total kapitaldekning er fastsatt til 8 %, hvorav 4,5 % skal være ren kjernekapital og 6 % kjernekapital.

Det er i tillegg innført følgende bufferkrav ut over minimumskravet på 8 % for standardbanker. Per 31.12.20 var disse kravene:

Bevaringsbuffer	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %
Motsyklisk kapitalbuffer	1,0 %

Kapitaldekningen fastsettes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler.

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor.

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden

2.2 Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i henhold til vedtatt risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Prosessen skal gjennomføres minimum årlig basert på vurdering av eksponering, kvaliteten i styring og kontroll og hvor risikoen kvantifiseres gjennom beregning av risikojustert kapital. Det benyttes så vel kvantitative metoder som kvalitative vurderinger ved fastsettelsen av kapitalbehovet.

Finanstilsynet foretar jevnlig vurdering av foretakenes risiko og kapitalbehov (SREP). I vurderingen legges det til grunn at foretaket skal ha kapital ut over minstekravet og bufferkrav for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet i pilar 1 (pilar 2-krav). Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital.

Finanstilsynet fastsatte i 2018 bankens Pilar 2 krav til 2,3 %. Det ventes en ny vurdering i 2021.

2.3 Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av finansiell informasjon

Formålet med Pilar 3 er å supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

3 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Bankens ansvarlige kapital består kun av ren kjernekapital. Ved beregning er det tatt hensyn til tillegg, fradrag og begrensninger i henhold til kapitalkravforskriftens definisjoner. Beregningene viser at banken er godt rustet til å møte økte kapitalkrav.

3.1 Ansvarlig kapital banken

Banken benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko. Tabellen under viser bankens samlede beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr 31.12. Oversikten er satt opp i samsvar med Finanstilsynets skjema for rapportering av ansvarlig kapital.

Ansvarlig kapital:	2020	2019
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	1.180.408	1.109.338
Revidert årsoverskudd fratrukket påregnelig skatt, gaveavsetning mv	54.831	66.902
Akkumulerte andre inntekter og kostnader	2.350	0
Fond for urealiserte gevinster	52.139	0
Ren kjernekapital før regulatoriske justeringer	1.289.728	1.176.240
Regulatoriske justeringer		
Fradrag for forsvarlig verdsettelse ved bruk av virkelig verdi på eiendeler	-8.358	0
Immaterielle eiendeler	-1.056	-779
Overfinansiering pensjonsforpliktelser (netto etter utsatt skatt)	-206	-334
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	0	-27.076
Sum regulatoriske justeringer i ren kjernekapital	-9.620	-28.189
Ren kjernekapital	1.280.108	1.148.051
Annen godkjent kjernekapital	0	0
Kjernekapital	1.280.108	1.148.051
Tilleggskapital	0	0
Ansvarlig kapital	1.280.108	1.148.051
Risikovektet beregningsgrunnlag:		
Kredittrisiko	4.704.996	4.643.400
Operasjonell risiko	344.603	330.936
Markedsrisiko	0	0
Verdipapirisering	0	0
Samlet beregningsgrunnlag	5.049.599	4.974.336
Ren kjernekapitaldekning	25,35 %	23,08 %
Kjernekapitaldekning	25,35 %	23,08 %
Kapitaldekning	25,35 %	23,08 %

Bankens økning i kapitaldekningen skyldes delvis overgang fra NGAAP til IFRS da tidligere urealiserte gevinster nå er innregnet og øker bankens egenkapital, og delvis innføringen av SMB-rabatt på deler av de risikovektede engasjementene i 2020.

3.2 Ansvarlig kapital konsolidert

Banken har ingen datterselskap eller tilknyttede selskap med eierandel på 20 % eller mer.

Det er ved kapitalkravsberegningen innført krav om konsolidering av samarbeidende finansielle foretak med eierandeler på under 20 %. Det er imidlertid avklart med Finanstilsynet at eierandelen vår på 1,71 % i Frende Forsikring er uvesentlig og ikke trenger konsolideres.

Ved omtale av konsoliderte tall videre i dokumentet omfatter det derfor konsolidering i henhold til kapitalkravsregelverket.

Eierandeler som skal konsolideres	2020	2019
Verd Boligkreditt AS	17,30 %	18,18 %

Verd er et boligkreditselskap med konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapet eies sammen med 8 andre frittstående sparebanker.

Banken har i mars 2021 kjøpt 2,08 % av aksjene i Brage Finans AS. Denne eierandelen skal konsolideres fra og med 1. kvartal i 2021. Oppkjøpet vil ikke påvirke kapitaldekningen vesentlig.

Konsolidert kapitaldekning	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Bankens kapital	1.280.108	1.280.108	1.280.108
Forholdsmessig andel av kapital fra Verd	96.391	105.560	117.670
Reversering av fradrag	0	0	0
Interne eliminerings	-110.150	-110.150	-110.150
Kapital etter konsolidering av Verd	1.266.349	1.275.518	1.287.628
Netto beregningsgrunnlag i banken	5.049.599	5.049.599	5.049.599
Forholdsmessig andel av netto beregningsgrunnlag i Verd	663.810	663.810	663.810
Eliminering av interne fordringer og kapital	-306.020	-306.020	-306.020
Netto beregningsgrunnlag etter konsolidering av Verd	5.407.389	5.407.389	5.407.389
Konsolidert kapitaldekning	23,42 %	23,59 %	23,81 %

3.3 Kapitalkrav banken

Minimumskrav til ansvarlig kapital under Pilar 1 utgjør 8 %, og tabellen under viser kapitalkravet fordelt på engasjementskategoriene under kredittrisikoen, samt for operasjonell risiko. Videre vises kapitalkrav knyttet til de ulike bufferkravene.

Engasjementskategorier:		2020	2019
Stater og sentralbanker		0	0
Lokale og regionale myndigheter		0	98
Offentlig eide foretak		0	0
Multilaterale utviklingsbanker		0	0
Internasjonale organisasjoner		0	0
Institusjoner		5.482	10.349
Foretak		6.230	18.209
Massemarkedsengasjementer		10.215	12.015
Pantesikkerhet i bolig- og næringseiendom		291.584	282.477
Forfalte engasjementer		6.674	6.826
Høyrisiko-engasjementer		13.795	0
Obligasjoner med fortrinnsrett		4.826	3.220
Andeler i verdipapirfond		4.694	11.859
Egenkapitalposisjoner		28.228	21.302
Øvrige engasjementer		4.672	5.117
Kapitalkrav kredittrisiko		376.400	371.472
Øvrige kapitalkrav:			
Kapitalkrav markedsrisiko		0	0
Kapitalkrav operasjonell risiko 1)		27.568	26.475
Kapitalkrav verdipapirisering		0	0
Minimum kapitalkrav under pilar 1	8,0 %	403.968	397.947
Bufferkrav:			
Bevaringsbuffer	2,5 %	126.240	124.358
Systemrisikobuffer	3,0 %	151.488	149.230
Motsyklisk kapitalbuffer 2)	1,0 %	50.496	124.358
Bankens samlede kapitalkrav pilar 1	14,5 %	732.192	795.894
Pilar 2-krav ihht SREP	2,3 %	116.141	114.410
Bankens totale kapitalkrav under pilar 1 og 2	16,8 %	848.333	910.303

- 1) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt ved regnskapsårets slutt de tre siste år multiplisert med 12,5.
- 2) 31.12.2019 var den motsykliske kapitalbufferen 2,5 %

Finanstilsynets rundskriv 5/2020 fra desember 2020 om at finansiering av investeringseiendommer skal klassifiseres som høyrisiko medførte at banken i 2020 flyttet engasjement på ca 115 mill kr til kategorien «Høyrisiko-engasjement»

3.4 Kombinert kapitalbufferkrav banken

Bankenes kapitalkrav består av ulike deler, som bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk kapitalbuffer. Spareskillingsbanken er ikke definert som systemviktig bank, og er dermed heller ikke pålagt å beregne buffer for systemviktige banker. Pilar 2-kravet ihht SREP ble gjort gjeldende fra 30. juni 2018.

Kapitalbuffer banken:	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Minimumskrav til kapital Pilar 1	4,5 %	6,0 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Motsyklisk kapitalbuffer 31. desember 2019	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Pilar 2-krav ihht SREP fra 30. juni 2018	2,3 %	2,3 %	2,3 %
Samlet kapitalkrav	13,3 %	14,8 %	16,8 %
Bankens kapital i %	25,4 %	25,4 %	25,4 %
Kapitalbuffer	12,1 %	10,6 %	8,6 %

Som det framgår av figuren er banken godt rustet til å møte både gjeldende og fremtidige kapitalkrav.

Bufferkrav		2020	2019
Beregningsgrunnlag kapitalkrav		5.049.599	4.974.336
Kapitalkrav ren kjernekapital minimumskrav pilar 1	4,5 %	227.232	223.845
Bevaringsbuffer	2,5 %	126.240	124.358
Systemrisikobuffer	3,0 %	151.488	149.230
Motsyklisk kapitalbuffer	1,0 %	50.496	124.358
Pilar 2-krav ihht SREP fra 30. juni 2018	2,3 %	116.141	114.410
Samlet kapitalkrav ren kjernekapital pr 31.12	13,3 %	671.597	736.202
Ren kjernekapital pr 31.12	25,4 %	1.148.051	1.148.051
Kapitalbuffer ren kjernekapital	12,1 %	476.454	411.849

1) 31.12.2019 var den motsykliske kapitalbufferen 2,5 %

SPARESKILLINGSBANKEN 31.12.2020

 STANDARDTABELL FOR OFFENTLIGGJØRING AV OPPLYSNINGER OM FORETAKS OVERHOLDELSE AV KRAVET OM
MOTSYKLISK KAPITALBUFFER

Referansedata

Konsolideringsnivå:	Ikke konsolidert
---------------------	------------------

Tabell 1

Geografisk fordeling av relevante kredittengasjementer

Rad		Generelle kredittengasjementer		Engasjementer i handelsporteføljen		Verdipapiriseringsengasjementer		Kapitalkrav				Vekter for kapitalkrav	Motsyklisk kapitalbuffersats
		Engasjementsbeløp for SA	Engasjementsbeløp for IRB	Summen av lange og korte posisjoner i handelsporteføljen	Verdien av engasjementer i handelsporteføljen for interne modeller	Engasjementsbeløp for SA	Engasjementsbeløp for IRB	Herav: Generelle kredittengasjementer	Herav: Engasjementer i handelsporteføljen	Herav: Verdipapiriseringsengasjementer	Totalt		
		010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
010	Inndeling etter land												
	Norge *)	9.752.006		0		0		370.918	0	0	370.918	100,00 %	1,00 %
020	Sum	9.752.006		0		0		370.918	0	0	370.918		

Tabell 2

Størrelsen på foretaksspesifikk motsyklisk kapitalbuffer

Rad		Kolonne
		010
010	Samlet beregningsgrunnlag	5.049.599
020	Foretaksspesifikk motsyklisk kapitalbuffersats	1,00 %
030	Krav til foretaksspesifikk motsyklisk kapitalbuffer	50.496

*) Bankens utenlandske kredittengasjement på til sammen kr 86.069 er ført på Norge da utenlandsengasjementene utgjør mindre enn 2 % av bankens samlede kredittengasjement.

3.5 Kombinert kapitalbufferkrav konsolidert

Kapitalbuffer konsolidert:	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Kapitalkrav minimumskrav Pilar 1	4,5 %	6,0 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Motsyklisk kapitalbuffer	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Pilar 2-krav ihht SREP fra 30. juni 2018	2,3 %	2,3 %	2,3 %
Samlet kapitalkrav	13,3 %	14,8 %	16,8 %
Konsolidert kapital i %	23,4 %	23,6 %	23,8 %
Kapitalbuffer på konsolidert basis	10,1 %	8,8 %	7,0 %

Som det framgår av figuren er banken også på konsolidert basis med eierandelen i Verd også godt rustet til å møte både gjeldende og fremtidige kapitalkrav.

3.6 Uvektet kjernekapitalandel banken (Leverage Ratio)

Uvektet kjernekapitalandel beregnes på grunnlag av tallene ved utgangen av kvartalet.

For balanseførte poster tilsvarer engasjementsbeløpet det beløpet som benyttes i kapitaldekningsrapporteringen. Mottatte sikkerheter (finansielt pant, garantier eller andre typer sikkerheter) reduserer ikke engasjementsbeløpet, og det er ikke gjennomført motregning av utlån og innskudd.

Engasjementsbeløpet for ikke-balanseførte poster utgjør 100 prosent av engasjementsbeløpet i kapitaldekningsrapporteringen.

	2020	2019
Netto ansvarlig kapital	1.280.108	1.148.051
Eksponeringsbeløp balansen	10.117.470	9.679.677
Poster utenom balansen	277.014	340.126
Totalt eksponeringsbeløp	10.394.484	10.019.803
Uvektet kjernekapitalandel	12,32 %	11,46 %

3.7 Uvektet kjernekapitalandel konsolidert (Leverage Ratio)

	2020	2019
Kjernekapital banken	1.280.108	1.148.051
Forholdsmessig andel av kjernekapital fra Verd	105.560	105.115
Reversering av fradrag	0	0
Interne eliminerings	-110.150	-97.091
Netto kjernekapital etter konsolidering med Verd	1.275.518	1.156.075
Totalt eksponeringsbeløp for banken	10.394.484	10.019.803
Forholdsmessig andel av eksponeringsbeløp for Verd	1.914.322	1.838.099
Eliminering av interne fordringer og kapital	-476.468	-269.461
Totalt eksponeringsbeløp etter konsolidering med Verd	11.832.338	11.588.441
Uvektet kjernekapitalandel konsolidert	10,78 %	9,98 %

4 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

4.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Sparebankens har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Banken har ved utarbeidelse av styringsdokumenter tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder, og de er tilpasset bankens enkle og oversiktlige organisasjon.

Risiko- og kapitalstyringen i Sparebankens tar utgangspunkt i overordnet strategi hvor ønsket risikonivå er angitt. Det er videre utarbeidet delstrategier og policydokument for de ulike risikoområder i banken. Strategidokumentene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens strategiprosess.

I forbindelse med risikostyringen og intern kontroll gjennomgås alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvise oss om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

Banken eksponeres for ulike typer risiko, og de mest vesentlige av de er disse:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.
Likviditetsrisiko	Er risikoen for at banken ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evner å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlig økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i renterisiko, spreadrisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko.
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

4.2 Organisering og ansvar

Risikostyringsfunksjonen er organisert slik at den sikrer gjennomføringen av bankens retningslinjer for risikoprofil og styring av risiko. Ansvar for og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Bankens styre har ansvar for å sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav, samt påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet. Styret skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta banken risikoer. Styret skal fastsette de overordnede rammer, gi fullmakter og sørge for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer. Bankens samlede styre utgjør både risiko- og revisjonsutvalg og godtgjørelsesutvalg.

Adm. banksjef

Har ansvaret for implementering av risikostyringen og at risikoeksponeringen overvåkes og rapporteres til styret. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Avdelingsledere / fagansvarlige

Den enkelte leder skal ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område. De har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor egen avdeling/eget ansvarsområde i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. Avdelingslederne avgir årlig en oppsummerende vurdering av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkeltes ansvarsområde. Rapporten danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Risk Manager

Risk Manager har ansvar for bankens risikostyringsfunksjon.

Controller

Controller har en overvåkingsfunksjon og foretar kontroller og undersøkelser av bankens intern kontroll og styringsprosesser. Controller er bankens compliance-ansvarlige.

Revisjon

Bankens styre har engasjert RSM som internrevisor, og det er internrevisjonen som utarbeider en uavhengig bekreftelse på bankens ICAAP- og ILAAP-dokumenter.

Bankens eksterne revisor er PwC.

4.3 Risiko- og kapitalstyring

Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen i Sparebankens tar utgangspunkt i risikonivået slik det framkommer i bankens overordnede strategidokument samt overordnede rammer, fullmakter, instruksjoner og etiske retningslinjer.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene fastsetter styret ønsket risikoprofil ved etablering av rammer og måltall for de ulike risikoområdene. Strategidokumentene oppdateres minimum årlig.

Risiko

Identifisering og styring av risiko er en kontinuerlig prosess som er integrert i både strategi- og budsjettprosessen. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og med tilhørende behov for økonomisk kapital både under en normalsituasjon og under stresstesting.

Stresstesting

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked.

Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre banken soliditet over tid. Dette gjøres ved å framskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år fram i tid under normale forhold, og en annen framskriving der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre ha et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet framover.

Oppfølging, overvåking og rapportering

Alle avdelingsledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og de skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og adm. banksjef.

Compliance (etterlevelse)

Banken har etablert compliancefunksjon som skal påse at gjeldende lovgivning etterleves og at ny lovgivning blir implementert. Compliance jobber ut ifra en risikobasert tilnærming og rapporterer til Adm. banksjef.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske rapporter til styret.

4.4 Godtgjørelser

Bankens styre fastsetter årlig retningslinjer for godtgjørelse til bankens ansatte. Banken har ikke eget godtgjøringsutvalg da den kommer under grensene som er fastsatt i Finansforetaksforskriften § 15-3. Det innhentes årlig attestasjonsuttalelse om godtgjøringsordningen fra bankens internrevisjon.

Banken har en godtgjørelsesordning som er i samsvar med bankens overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Godtgjørelsesordningen skal fremme god styring og kontroll med bankens risiko og den skal bidra til å unngå interessekonflikter.

Banken ønsker ikke å gi incentiver for økt risikotaking, og har derfor en generell fastlønnsordning for alle ansatte. Bankens tillitsvalgte har også en fast, årlig godtgjørelse.

Styret har fastsatt et sett med resultatmål som utgjør grunnlaget for en bonusordning som omfatter alle ansatte, og bonus fordeles likt mellom de ansatte ut fra stillingsbrøk. Ordningen faller i henhold til finanstilsynets rundskriv 2/2020 avsnitt 2.2 ikke inn under særskilte godtgjørelsesregler for variabel godtgjørelse.

Kriterier som legges til grunn i bonusordningen følger av bankens strategiske målsetninger. I bonusordningen er 50 % av mulig utbetaling knyttet til driftsresultatet, mens resterende 50 % knyttet til parametere som fastsettes årlig med involvering fra alle ansatte og tillitsvalgte.

Resterende parametere er hovedsak knyttet til positiv utvikling i bankens kunde - og produktportefølje samt interne kvalitetsmålsetninger. På grunnlag av måloppnåelse er det i regnskapet for 2020 avsatt kr 16 500 pr. årsverk. Banken har ikke variabel godtgjørelse utover dette.

Naturalytelser er goder som ansatte mottar i annet form enn penger fra arbeidsgiveren. Ytelsene har til hensikt å fremme økonomisk trygghet for den ansatte og dennes familie. Særlig gjelder dette ved sykdom, uførhet, oppnådd aldersgrense eller ved dødsfall. Banken ser det som tjenlig å bidra med andre rimelige velferdsmessige goder som telefon, forsikring, rimelig lån i arbeidsforhold etc. Banken har også pensjonsordning for sine ansatte. Se ellers note 9 og note 36 i årsregnskapet for 2020.

Det er ikke foretatt særskilte utbetalinger i forbindelse med nyansettelser eller sluttgodtgjøring i 2020 utover ordinære plikter som følger av bankens ordinære arbeidsavtaler.

Tabellen nedenfor viser samlede kvantitative opplysninger om godtgjøring for medarbeidere med arbeidsoppgaver som har en vesentlig innvirkning på bankens risikoprofil. Naturalytelser som disse mottar på lik linje med andre ansatte er ikke medregnet.

	Antall	Fast godtgjørelse (lønn, pensjonspremie)	Variabel godtgjørelse (generell bonusordning)
Adm. banksjef	1	1.874	28
Ledergruppa for øvrig	4	4.564	112
Andre ansatte med vesentlig innvirkning på bankens risikoprofil	2	1.691	56

5 REGULATORISK KAPITAL (PILAR 1)

5.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter for kredittområdet og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig bankens kredittstrategi og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Ut fra fastsatt kredittstrategi defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til adm. banksjef og ass. banksjef innenfor visse rammer. Adm. banksjef har videre delegert bevilgningsfullmakter.

Kompetente medarbeidere som har analytiske evner og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er en viktig forutsetning for at banken skal kunne styre risikoen i utlånsporteføljen. Det er lederne for kredittavdelingene som har ansvar for å sørge for at medarbeiderne innen kredittområdet har nødvendig kompetanseutvikling.

Det skal normalt ikke ytes kreditt der kunden ikke har to alternative muligheter for tilbakebetaling, det vil si både tilstrekkelig betjeningsevne og sikkerhetsdekning.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer.

Verd Boligkreditt AS

Banken har overført deler av utlånsporteføljen til Verd. Saldo på overført portefølje pr 31.12.20 er på kr 1.796,5 mill, mens den pr 31.12.19 var på kr 1.544,9 mill.

Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning.

Samlet engasjementsbeløp

Beløpene er oppgitt uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse.

Risikoklassifisering

Det beregnes en misligholdsansynlighet neste 12 måneder for den enkelte kunde basert på kjente data. For næringsengasjementer er dette regnskap og betalingshistorikk m.m. For privatpersoner er det betalingshistorikk, innskudd og utlån m.m.

Hele porteføljen klassifiseres månedlig og kundene gis en risikoklasse fra A-K, hvor A er best. Risikoklasse K består av lån som er misligholdt over 90 dager, lån med individuelle nedskrivninger og lån til selskaper/personer som er gått konkurs. Systemet muliggjør en overvåking av risikoutviklingen i utlånsporteføljen.

Modellene er også integrert i bankens saksgangssystem, og er en del av kredittvurderingen av kunder. Bankens prising av utlån skal normalt gjenspeile risikoen knyttet til engasjementet.

	Risikoklasse	Misligholdsansynlighet
Lav risiko	A - D	0,00 % - 0,75 %
Middels risiko	E - G	0,75 % - 3,00 %
Høy risiko	H - J	3,00 % =>
Problemengasjement	K	

Sikkerhetsdekning er ikke hensyntatt i risikoklassifiseringen under.

Pr 31.12.20	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Kontantstrøm-baserte nedskrivinger	Modell-baserte nedskrivinger	Totalt	
Lav risiko	6.489.899	60.738	460.552	0	-8.481	7.002.708	77 %
Middels risiko	1.429.800	11.887	27.731	0	-6.669	1.462.749	16 %
Høy risiko	580.244	7.072	28.695	-37.701	-36	578.274	6 %
Påløpte renter	8.591	0	0	0	0	8.591	0 %
Totalt	8.508.534	79.697	516.978	-37.701	-15.186	9.052.322	100 %

Lån for 2019 inneholdt ikke påløpte renter.

Pr 31.12.19	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Individuelle nedskrivinger	Gruppevisse nedskrivinger	Totalt	
Lav risiko	6.404.192	124.775	450.659	0	-1.190	6.978.436	79 %
Middels risiko	1.308.275	28.586	20.234	0	-3.070	1.354.025	15 %
Høy risiko	537.054	6.938	4.211	-18.139	-10.240	519.824	6 %
Ikke klassifisert	6.611	1.158	4.361	0	0	12.129	0 %
Totalt	8.256.132	161.457	479.465	-18.139	-14.500	8.864.414	100 %

Samlet og gjennomsnittlig brutto engasjement fordelt etter engasjementstyper (næring):

Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp 2020 + utgående beløp 2020 dividert på to.

	Utlån		Garantier		Ubenyttede kreditt-rammer	
	2020	Gj snitt	2020	Gj snitt	2020	Gj snitt
Primærnæringer	35.762	35.201	0	0	1.209	1.329
Industri og bergverk	3.956	3.318	250	250	3.123	2.927
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	208.656	200.437	13.858	15.299	52.689	39.911
Varehandel	82.310	81.025	7.284	9.607	22.870	17.698
Overnattings- og serveringsvirksomhet	40.624	40.295	4.367	4.387	3.676	5.496
Transport, informasjon og kommunikasjon	32.480	34.795	717	923	2.255	1.476
Omsetning og drift av fast eiendom	946.318	885.677	11.793	14.076	4.007	2.822
Tjenesteytende næringer	241.119	249.317	4.222	4.271	24.893	18.405
Sum næringskunder	1.591.225	1.530.063	42.491	48.812	114.722	90.065
Personkunder	6.917.309	6.852.271	37.206	71.766	402.256	408.156
Brutto engasjement	8.508.534	8.382.333	79.697	120.577	516.978	498.221
Tapsavsetning trinn 1	-8.153		-101		-227	
Tapsavsetning trinn 2	-6.478		-159		-33	
Tapsavsetning trinn 3	-37.737		0		0	
Netto engasjement	8.456.167		79.437		516.718	

Det er ikke tall på gjennomsnittlig tapsavsetning pr trinn da det var andre regnskapsregler i 2019.

Brutto engasjementer fordelt på geografiske områder:

Utlån	2020		2019	
	Kristiansand kommune	6.531.552	77 %	6.009.777
Nabokommuner	661.537	8 %	1.082.108	13 %
Landet for øvrig	1.288.492	15 %	1.142.094	14 %
Utlandet	21.659	0 %	22.153	0 %
Periodiserte renter	5.294	0 %	0	0 %
Totalt	8.508.534	100 %	8.256.132	100 %

Kommunesammenslåingen pr 1.1.20 der Søgne, Songdalen og Kristiansand ble slått sammen medfører at tallene for 2020 og 2019 ikke er sammenlignbare.

Garantier	2020		2019	
	Kristiansand kommune	69.999	88 %	124.569
Nabokommuner	9.233	11 %	16.510	10 %
Landet for øvrig	465	1 %	19.219	12 %
Utlandet	0	0 %	1.158	1 %
Totalt	79.697	100 %	161.457	100 %

Ubenyttede kreditter	2020		2019	
	Kristiansand kommune	394.404	76 %	354.736
Nabokommuner	66.600	13 %	68.575	14 %
Landet for øvrig	52.538	10 %	52.720	11 %
Utlandet	3.437	1 %	3.434	1 %
Totalt	516.979	100 %	479.465	100 %

Gjenstående løpetid for engasjementene:

Engasjementstype:	Uten forfall	Under 3 mnd	Fra 3 - 12 mnd	Over 1 år	Totalt
Utlån til kunder	-52.367	100.749	326.210	8.081.575	8.456.167
Garantier	0	2.177	1.895	75.625	79.697
Ubenyttet bevilgning	516.978	0	0	0	516.978
Totalengasjement	464.611	102.926	328.105	8.157.200	9.052.842

Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder vurderes fra 1.1.2020 delvis til amortisert kost og delvis til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister og overtrekkslister. Tapsutsatte engasjementer samt misligholdte lån vurderes fortløpende, og minimum en gang pr måned.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Bankens tapsvurderinger gjøres fra 1.1.20 ut fra IFRS 9, og under IFRS 9 skal tapsnedskrivninger innregnes basert på forventet kredittap. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet omfattet. Overgangen til IFRS 9 fra 1.1.2020 medførte økte tapsavsetninger på kr 1,8 mill.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring, er avsetningene basert på 12-måneders forventet tap («trinn 1»). 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, men det ikke foreligger objektive bevis på tap, er avsetningene basert på forventet tap over hele levetiden («trinn 2»). Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig og det foreligger objektive bevis på verdifall (mislighold), avsettes for forventet tap over levetiden («trinn 3»).

Banken har i tapsmodulen delt utlånsporteføljen i to kundesegment; Bedriftsmarked (BM) og privatmarked (PM). Etter bestemmelsene i IFRS 9 har banken valgt en tapsgradstilnærming for å estimere forventet kredittap. Tapsgrad er beregnet per kundesegment ved å dividere tap i perioden 2014 til 2019 med utlånsvolum i samme periode. For BM har vi beregnet en tapsgrad lik 0,7 % og for PM 0,04 %.

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

Misligholdte engasjement og øvrig tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:

Brutto misligholdte og tapsutsatte eng.	Misligholdte engasjement	Trinn 3 nedskrivninger	Øvrig tapsutsatte	Trinn 3 nedskrivninger
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	828	10	0	0
Overnattings- og serveringsvirksomhet	6.051	2.999	0	0
Omsetning og drift av fast eiendom	22.074	10.883	43.215	16.738
Sum Næring	28.953	13.892	43.215	16.738
Personmarked	36.446	7.089	0	0
Sum engasjement	65.399	20.981	43.215	16.738

Brutto misligholdte og øvrig tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område:

	Misligholdte engasjement	Øvrig tapsutsatte
Kristiansand m/nabokommuner	55.012	43.215
Øvrige geografiske områder	53.602	0
SUM	108.614	43.215

Tapsavsetninger fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Tapsavsetninger 2020:			
Tapsavsetninger 31.12.19	11.140	21.499	32.639
Endring ved overgang til IFRS 9	-1.298	3.140	1.842
Tapsavsetninger 01.01.20	9.842	24.639	34.481
Årets endring	-2.603	21.010	18.407
Sum tapsavsetninger 31.12.	7.239	45.649	52.888

Resultatført tap:

	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Resultatført tap 2020:			
Endring i IFRS 9 nedskrivinger	-2.603	27.898	25.295
+ Konstaterte tap med tidligere nedskrivinger	1.110	1.031	2.141
+ Konstaterte tap uten tidligere nedskrivinger	6	1.079	1.085
- Innbetalt på tidligere perioders konstaterte tap	-200	-1.014	-1.214
Andre korreksjoner/amortisering av nedskrivinger	1	1.494	1.495
Sum kredittap på utlån	-1.686	30.488	28.802
Kredittap på garantier	37	324	361
Sum kredittap på utlån og garantier	-1.649	30.812	29.163

Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's, Fitch eller Scope som er mest aktuelle.

Spareskillingsbanken har deler av LCR-porteføljen plassert i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF-er). For at OMF-ene skal kunne brukes i LCR-porteføljen er det blant annet krav til offisiell rating på et visst nivå. Pr 31.12.20 hadde banken plassert kr 602,7 mill i denne type papirer.

Sikkerheter

Hovedtyper av pant som benyttes ved fastsettelse av kapitalkravet er pant i bolig og fritidsbolig. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges sikkerhetens markedsverdi til grunn.

Brutto engasjement med pant i bolig er på kr 8,6 mrd, hvorav kr 7,2 mrd er vektet med 35 % i samsvar med gjeldende regelverk.

5.2 Operasjonell risiko – Basismetoden

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter:

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid knyttet til risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte avdelingsleder. Det er etablert rutiner for registrering av operasjonelle tap.

6 TILLEGGSKAPITAL (PILAR 2)

6.1 Innledning om metodevalg ved beregning av tilleggskapital (ICAAP)

Risikostyringen i banken gjennomføres i samsvar med «Fastsatte prinsipper for risikostyring og internkontroll» som bygger på Finansforetakslovens og CRD IV-forskriften sine bestemmelser om styring og kontroll. Beregning av tilleggskapital skjer i samsvar med Rundskriv 12/2016

6.2 Kredittrisiko

Styring og kontroll

Styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet under punkt 5.1.

Ved vurdering av Pilar 2 tillegg på kredittrisiko vurderes følgende forhold som ikke er hensyntatt i Pilar 1:

- motpartrisiko
- avvikende høy utlånsvekst
- avvikende porteføljekvalitet på næringskunder
- underestimering av kredittrisiko for ubenyttede kredittrammer med null prosent konverteringsfaktor
- konsentrasjon mot enkeltkunder næring
- konsentrasjon mot enkelt næringer
- restrisiko

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapirbeholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfondsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kredittrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko er mindre effektive enn forventet. Under dette punktet vurderes kapitalbehovet ut fra et verdifall på eiendommer på 30 %.

Det utføres stressscenarier der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

6.3 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evne å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i fastlagt strategi, og likviditetsrisiko styres på overordnet nivå etter en rekke parametere hvor LCR (Liquidity Coverage Ratio), NSFR (Net Stable Funding Ratio) og bankens innskuddsdekning er blant de vesentligste.

Banken finansierer sin virksomhet gjennom innskudd fra kunder, gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og egenkapital. Det søkes å oppnå en innskuddsstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig, legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være moderat.

Bankens fundingkilder

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2020 på 81,5 %.

Banken er medeier i Verd Boligkreditt AS, og saldo på overført portefølje pr 31.12.20 er på kr 1.796,5 mill. Ytterligere overføring av portefølje vil kunne tilføre banken likviditet.

Banken har lagt ut egne obligasjoner på til sammen kr 1.671,5 mill.

Forfallsstruktur:	2021	2022	2023	2024	2025
Obligasjonsgjeld	550 mill	550 mill	205 mill	0	543 mill
Herav egne obligasjoner	-178 mill	0	0	0	0
F-lån i Norges Bank	160 mill	0	0	0	0
Samlet forfall	888 mill	550 mill	205 mill	0	543 mill

Bankens likviditet

	2020	2019
LCR	157 %	142 %
Sum likviditetsreserve	665.241	533.689
Sum netto utbetalinger	422.959	376.667
NSFR	148 %	147 %

Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

Det utføres månedlige stressberegninger på likviditetsområdet, og beregningene gjøres under følgende forhold:

- Ordinær drift med markedskrise,
- Drift med bankrelatert krise
- Samt en situasjon med en kombinasjon av markedskrise og bankrelatert krise.

Kapitalbehovet fastsettes til beregnet kostnad ved å skaffe tilstrekkelig funding under det scenarioet som gir høyest kostnad.

6.4 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i rente, aksje-/verdipapirkurser, valutakurser og spreadutgang. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med rente- og valutahandel, bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten.

Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret og i henhold til gjeldende forskrifter. Markedsstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen begrenset, med bakgrunn i:

- Banken har den vesentlige andelen av innskudd og utlån i flytende rente
- Bankens eksponering i aksjemarkedet er ubetydelig
- Bankens transaksjoner i valuta er uvesentlig

6.4.1 Egenkapitalposisjoner

Banken har ikke handelsportefølje. Egenkapitalbevisene er delvis strategiske plasseringer i samarbeide selskap, og delvis plassering av overskuddslikviditet. Aksjene er i all hovedsak strategiske plasseringer i samarbeidende selskap. Egenkapitalposisjonene klassifiseres til virkelig verdi over resultat.

	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Egenkapitalbevis, børsnoteerte	9.257	15.230	15.230
Egenkapitalbevis, unoteerte	3.064	3.233	3.233
Strategiske eierandeler i aksjer	121.106	184.160	184.160
SUM aksjer og andeler	133.427	202.623	202.623
Netto realisert gevinst (+) / tap(-)		635	
Netto urealisert gevinst (+) / tap(-)		69.196	

Strategiske eierandeler i aksjer består av 11 ulike selskap, hvor Verd Boligkreditt og Frende Forsikring utgjør det meste av beløpet

6.4.2 Renterisiko

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. Bankens styre har vedtatt rammer for renterisikoen.

I Spareskillingsbanken er den vesentlige andelen av renterisikoen knyttet til fastrenteinnskudd fra kunder og til obligasjonsbeholdningen da det på øvrige innskudd og utlån vil kunne gjøres parallelle renteskift. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallellforskyvning over hele rentekurven, og dette inngår i vurderingen av kapitalbehovet.

6.4.3 Spreadrisiko

Verdifall på bankens obligasjonsportefølje vil normalt være knyttet til endringer i rentekurven, men vi har sett at økning i spreaden på disse papirene har medført verdifall. Verdifallet på obligasjoner som ikke skyldes motpartsrisiko (inngår i kredittrisikoen) vurderes under kapitalbehovet på dette punktet.

Når vi beregner spreadrisiko bruker vi Finanstilsynets tabell for spreadutgangen til ratingklassene og gjenstående løpetid som obligasjonen har.

6.5 Operasjonell risiko

Med operasjonell risiko menes risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko går på tvers av bankens øvrige risikoer.

Sentrale underkategorier av operasjonell risiko er IKT risiko, forbrukervern, risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, nøkkelmannrisiko og renommé risiko.

6.6 Forretningsrisiko og strategiske risikoer

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntekts- eller kostnadssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeadferd.

Strategisk risiko:

Strategisk risiko handler om uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av usikkerhet knyttet til langsiktige strategiske avgjørelser som for eksempel inntreden i nye markeder eller oppkjøp, samt endringer i lover og regler.

Eierrisiko

Eierrisiko handler om anleggsaksjer hvor følgende punkter vurderes: Eierskapets strategiske betydning, størrelsen på eierandelen, juridiske og moralske forpliktelser til å «fylle på penger», viljen til å delta i emisjoner, etc.

Systemrisiko

Systemrisiko er risiko for at en ustabil finansiell situasjon blir så omfattende at det fører til en systemsvekkelse hvor økonomisk vekst og velferd blir alvorlig skadelidende.

Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging

Uforsvarlig gjeldsoppbygging er knyttet til bankens uvektede kjernekapitalandel.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitte forutsetninger.

6.7 Offentliggjøring av Pilar 2 - krav

Finanstilsynet offentliggjorde i 2018 at banken i henhold til SREP er blitt pålagt et samlet Pilar 2- krav på 2,3 % fra 30. juni 2018. Samlet krav til ren kjernekapital utgjør dermed 13,3 %, mens samlet krav til ansvarlig kapital utgjør 16,8 %. Med konsolidert ren kjernekapitaldekning på 23,42 % har ikke banken vansker med å innfri noen av disse kravene.

7 OPPSUMMERING

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del bankens arbeid med risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.